

(криз). Організаціям доцільно використовувати кризові періоди як «каталізатори» для виявлення латентних лідерів серед рядових працівників.

Програми розвитку персоналу мають базуватися на послідовному переході (операційний → тактичний → стратегічний) із пріоритетом на практико-орієнтоване навчання (70%).

Для подальшого зростання неформальних лідерів необхідно впроваджувати тренінги з емоційної саморегуляції та системного аналізу складних проблем.

Ісакова Д.М.
Науковий керівник: д. пед.н., проф. Ігнатюк О.А.
НТУ «ХП»

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ДІТЬМИ З НЕБЛАГОПОЛУЧНИХ СІМЕЙ ТА ЇХ БАТЬКАМИ

Проблематика роботи з дітьми, які проживають у неблагополучних сім'ях, вимагає від соціального педагога високого рівня професійної компетентності, емпатії та готовності до міждисциплінарної взаємодії. Такі діти часто переживають емоційні, психологічні та соціальні труднощі, пов'язані з неналежним виконанням батьківських обов'язків, низьким рівнем виховання, конфліктами, насильством, алкогольними чи наркотичними залежностями членів сім'ї, матеріальною скрутою або соціальною ізоляцією. Соціальний педагог є тим фахівцем, який виконує роль посередника між дитиною, сім'єю та соціальними інституціями, забезпечуючи комплексну підтримку в умовах, коли сімейне середовище не може повноцінно виконувати свої функції.

У роботі з такими дітьми соціальний педагог передусім здійснює діагностику умов життя, емоційного стану, рівня розвитку та наявних проблем. Важливо встановити довірливий контакт із дитиною, створити безпечну атмосферу, де вона може вільно висловлювати свої почуття та переживання. Оскільки діти з неблагополучних сімей часто мають занижену самооцінку, підвищений рівень тривожності та недовіру до дорослих, педагог застосовує

методи психологічної підтримки, елементи арт-терапії, ігрові техніки, бесіди, спостереження. Особливої уваги потребує розвиток навичок емоційної саморегуляції, формування позитивного образу «Я», підвищення мотивації до навчання та соціальної активності.

Ще однією важливою складовою роботи є забезпечення дитини соціальним захистом. Якщо педагог виявляє факти насильства, жорстокого поводження, нехтування потребами або інші загрози життю та здоров'ю, він зобов'язаний оперативно взаємодіяти зі службами у справах дітей, центрами соціальних служб, медичними та правоохоронними органами. Важливо дотримуватися етичних норм, конфіденційності та водночас забезпечувати пріоритет інтересів дитини. Соціальний педагог координує заходи щодо надання дитині необхідної допомоги: психологічної, педагогічної, соціальної, матеріальної, юридичної.

Не менш складною частиною роботи є взаємодія з батьками неблагополучної сім'ї. Часто ці батьки не усвідомлюють проблеми, заперечують свою відповідальність або чинять опір участі соціальних служб. Педагогу необхідно проявляти такт, толерантність і вміння мотивувати дорослих до змін. Основне завдання – не звинувачувати, а допомогти побачити наслідки їхньої поведінки для дитини й підтримати бажання покращити ситуацію. У роботі з батьками застосовують консультативні бесіди, тренінги батьківської компетентності, профілактичні заходи, залучення до сімейних програм підтримки.

Комунікація з батьками повинна будуватися на принципах партнерства, поваги та взаємної відповідальності. Соціальний педагог роз'яснює їхні права та обов'язки, допомагає визначити проблеми в сім'ї та шляхи їх подолання, сприяє зміні стилю виховання на більш гуманний і конструктивний. Однією з важливих стратегій є налагодження ресурсного середовища навколо сім'ї: залучення родичів, громадських організацій, соціальних служб, медичних та освітніх установ.

Робота з дітьми з неблагополучних сімей має бути системною й цілеспрямованою. Соціальний педагог розробляє індивідуальні програми супроводу, що включають виховні та корекційні заходи, моніторинг динаміки розвитку, регулярні зустрічі, роботу з класним керівником та іншими педагогами. Ефективність роботи залежить від здатності фахівця аналізувати ситуацію, співпрацювати з командою та гнучко адаптувати методи до потреб конкретної дитини та її сім'ї.

Окремої уваги потребують випадки, коли дитина не має позитивного емоційного досвіду сімейних стосунків. У таких ситуаціях педагог стає для неї модельною фігурою, що демонструє підтримку, стабільність і турботу. Через позитивні взаємини з дорослим дитина поступово вчиться довіряти людям, долати страхи, відкривати свій потенціал. Важливо розвивати у дитини навички життя в суспільстві, відповідальність, уміння співпрацювати, вирішувати конфлікти конструктивно та вести здоровий спосіб життя.

Підсумовуючи, взаємодія соціального педагога з дітьми з неблагополучних сімей та їх батьками має комплексний, багатовимірний характер. Вона поєднує психологічну підтримку, педагогічний супровід, профілактику відхилень у поведінці, соціальний захист та роботу на рівні сімейної системи. Головна мета діяльності – забезпечення благополуччя дитини, створення умов для її гармонійного розвитку, формування позитивних життєвих перспектив і попередження повторення негативних сценаріїв у дорослому житті.

Кабанова Д. Г.
Науковий керівник: д. психол.н., проф. Підбуцька Н. В.
НТУ «ХП»

ОСОБИСТІСНІ ЧИННИКИ ВИБОРУ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНТЕНТУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

У сучасному медіапросторі поруч із доказовими психологічними матеріалами масово поширюються псевдопсихологічні курси й «швидкі рішення», які впливають на уявлення людей про психологічну допомогу та